

Doc.GA25/CC24/REP/05/tr

KEİPA GENEL KURULU YİRMİ BEŞİNCİ OTURUMU
KÜLTÜR, EĞİTİM VE SOSYAL İŞLER
KOMİSYONU

RAPOR*

"KARADENİZ BÖLGESİ'NDE KÜLTÜR TURİZMİ ALANINDA İŞBİRLİĞİ"

Raportör: Sn. Tevhit KARAKAYA, Komisyon Üyesi, Türkiye

---

* 9 Haziran 2005 tarihinde Kiev'de, Yirmi Beşinci Genel Kurul tarafından onaylanan Metin.

I.GİRİŞ

1. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi, faaliyetlerine başladığı günden beri, bölgedeki kültür konularına dikkat çekmektedir. Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu da aşağıdaki konulara özellikle eğilmiştir: “KEİPA Üye Ülkelerinde Kültürel Mirasın Korunması”, “Karadeniz Bölgesinde Kültürel Mirası Koruma Programının Prensipleri”, “KEİ Üye Ülkelerinde Kültürel Mirasın Korunması ve Geliştirilmesi” ve “KEİ Bölgesinin Kalkınmasında Kültürün Rolü”. Asamble bu konularla ilgili 6/1994, 18/1996, 70/2003 ve 80/2004 sayılı tavsiye kararlarını kabul etmiştir.
2. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi 32/1999 sayılı “Karadeniz Bölgesinde Turizmin Geliştirilmesi” konulu Rapor ve Tavsiye Kararı’nda, KEİ bölgesinin 21ci yüzyılın en önemli turistik bölgelerinden biri olma potansiyeline sahip olduğunu belirtmiştir. Karadeniz Bölgesi’ndeki turizm gelişimi, bölgenin zengin kültür ve tarih mirasına bağlı olarak, KEİ ülkeleri arasında en fazla gelişme olanağına sahip işbirliği alanıdır.
3. Farklı geleneklerin, sanat üsluplarının ve tarihi mekanların tüm dünyada seyahat eden kişiler için en çekici konular olmasından dolayı kültür, turizmle yakından bağlantılıdır.
4. Kültür turizmi olumlu ekonomik ve sosyal etkilere sahip olduğu, ulusal kimliği güçlendirdiği ve kültürü araç olarak kullanan kişiler arasında uyum ve anlaşmayı kolaylaştırdığı için önemlidir.
5. Kültür turizminin KEİ üye ülkeleri arasında büyük bir öneme sahip olmasından dolayı, Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu, Kişinev’de gerçekleştirilen Yirmi Üçüncü Toplantısı’nda “Karadeniz Bölgesinde Kültür Turizm alanındaki İşbirliği” konusunun 16-17 Mayıs 2005 tarihlerinde İzmir’de gerçekleştirilecek olan Yirmi Dördüncü Toplantısı’nın ana gündem maddesi olmasına karar vermiştir.
6. Rapor ve Tavsiye Kararı’na Ermenistan, Azerbaycan, Yunanistan, Moldova ve Ukrayna ulusal delegasyonları katkıda bulunmuştur. Rapor’un hazırlanmasında kullanılan referans malzemeleri, Uluslararası Sekretarya tarafından konuyla ilgili uluslararası kuruluşların web sitelerinden İnternet yoluyla elde edilmiştir.

II. KARADENİZ BÖLGESİNDEKİ KÜLTÜREL TURİZM

7. Uluslararası Anıtlar ve Ören Yerleri Konseyi’nin (ICOMOS) tanımlamasına göre “Kültür Turizmi, diğer amaçların yanı sıra anıt ve ören yerlerini keşfetmeyi ve onların bakım ve korunmasını sağlamayı amaçlayan turizm türüdür”. Bu turizm türü, ilgili topluluklara sağladığı sosyo-kültürel ve ekonomik yararlarından dolayı, tüm insanlığın göstermesi gereken çabaları haklı çıkarmaktadır.
8. Kültür turizmi, ayrıca görsel ve sahne sanatlarının yanı sıra, yaratıcı ve kültürler arası değişim alanlarını da kapsamaktadır. Kültür turizmi, genellikle, yerel istihdamı arttırarak

ve ziyaretçi ve turistlere yerel kültürü tanıma ve takdir etme fırsatını yaratarak, ek gelir sağlayan bir ekonomik faaliyettir. Kültür turizmi, kalkınma, gelir ve yerel istihdam yaratarak, sosyo-ekonomik kalkınmaya da katkıda bulunur.

9. Kültür turizmi yerel kültüre destek vermenin ve geliştirmenin bir yoludur. Yerel kültürün güçlendirilmesi, yöreyi hızlı modernleşmeden korumak için gereklidir. Küreselleşmeyle ilgili tartışmalar, yerel toplumların ve faaliyetlerinin gitgide artan oranda kimlik kaybına uğradığını vurgulamaktadır. Kültür turizmi, bu bağlamda, yerel toplumları koruma ve onları geniş toplumla tanıştırmayı kapsayan çifte görevi üstlenmektedir.
10. Diğer yandan, dünya ekonomisindeki küreselleşmeden dolayı, iş turizmi (konferans, ticari fuarlar ve bireysel iş seyahatleri) önemli oranda artacak ve pazarın farklı alanlarında, hem geleneksel turizm hem de özel ilgi alanlarına hitap eden kültür turizmi sektörlerinde artış eğilimi görülecektir. Küreselleşme bu açıdan yararlı olabilir, fakat aynı zamanda kültür turizmi faaliyetleri için tehlike yaratabilir. Yerel topluluklar, küreselleşen dünyada, bir yandan insanların hızlı dolaşımına ayak uydururken diğer yandan yerel kimliklerini korumak zorunda kalmaktadır.
11. Turizm, her ülkenin kültürel ve tarihi mirasının korunmasına katkıda bulunurken, gerekli kaynakların finansmanını sağlar ve ülke mirasını ziyaretçilerin beğenisine sunar. Ülkelerin çoğunda gelenekler eski kuşak tarafından korunmakta olduğundan, kültür faaliyetlerinin canlandırılması ve daha geniş bir topluma acilen açılması gereklidir. Kültür, somut ve soyut özellikleriyle her toplumun hedefi olduğundan, devlet politikalarının ve hükümetler arası kuruluşların kültürün canlandırmasına ve korunmasına katkıda bulunması gereklidir. Kültürel varlıklar sadece geçmişin değil geleceğin kimliğinin de sembolleri olmalıdır.
12. Türkiye’de İstanbul’un Fatih ilçesinde, Avrupa Birliği ve Fatih Belediyesi’nin ortaklaşa gerçekleştirdiği 26 konutu kapsayan bir restorasyon projesi başlatılmıştır. Rehabilitasyon programının sekiz ay sürecek olan ilk aşamasında, binaların çatısı, iskeleti, dış kapılar ve pencereler tamir edilecek ve harap bölümler yıkılacaktır. Türk yetkililerinin amacı evlerin özgün özelliklerini koruyarak fiziksel olarak yenilemek ve Fener ve Balat mahallelerinde oturanların yaşam kalitesini yükseltmektir.
13. Kültür turizmi bir ülkeye olumlu bir imaj kazandırmak için gereklidir. Bunu tutarlı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirebilmek için önce ana konular ön planda incelenmekte, stratejilerin kapsamlı analizi ise daha sonra yapılmaktadır. Bunların arasında kalıplaşmış ve yabancı düşmanlığı içeren zihniyetleri ortadan kaldırma ve bir kültürün çekici ve ünlü özelliklerini sergilemek için internet web sayfalarını kullanma konuları, kültür turizmi sürecinde başarılı olabilmenin ana koşullarıdır.
14. Kültür turizmi, modern küresel turizm piyasasındaki akımları yansıtmasından dolayı turizm sektöründe yükselme eğilimi gösterecektir. Avrupa, özellikle, geleneksel olmayan turizme doğru yönelerek, Akdeniz ülkelerindeki deniz-güneş turizminden uzaklaşmakta ve daha fazla uzmanlık gerektiren bir pazar olan kültürel ve kırsal (doğal ve ekolojik) turizmi geliştirmektedir. Dünya Turizm Örgütü, yabancı ülkelere yapılan seyahatlerin %

37'sinin kültür gezileri olduğunu belirtmektedir. Kültür faaliyetlerine katılımın orta yaşlarda arttığı, 45-65 yaş grubunda zirveye çıktığı ve daha sonra azaldığı görülmektedir. Göz önüne tutulması gereken önemli bir nokta da 25-44 yaş grubunun 15 yaşından küçük çocuklarıyla birlikte seyahat etmesidir. Bu nokta, çocukların kültürle tanışması ve bu deneyimi yaşaması açısından önemlidir. Ayrıca, eğitimin, kültürel katılım, refah ve seyahat açısından en önemli faktör olduğu göz önünde tutulduğunda, tüm ülkelerde eğitim seviyesinin yükseltilmesi kültür turizmine katkıda bulunacaktır.

15. Yukarıda değinilen faktörlere bakıldığında, insanların, seyahat ederken geleneksel turizmin dışındaki alanlara yöneldiği varsayımı güç kazanmaktadır. Bir çok kişi, anıtlar ve ören yerleri ziyaretlerine, dini ve ulusal kutlamalara veya doğada yer alan faaliyetlere katılmayı tercih etmektedir. Anlamlı bir tatil geçirmek isteyen bu insanların beklentileri yüksektir. Bu ziyaretçilere beklentileri doğrultusunda kaliteli hizmet, rahatlık, etkileyici bir deneyim, güvenlik ve hizmetlerde tutarlılık sunmak gereklidir. Anlamlı bir kültürel deneyim ve yukarıda değinilen tatmin edici hizmetler, ev sahibi ülkenin tanıtımı için en iyi yöntemdir. Kültür turistleri, ülkelerinde döndüğünde, yaşamış oldukları kültürel deneyimi dostlarıyla paylaşacak ve tavsiye edeceklerdir. Bu gayri resmi fakat güçlü tanıtım, önümüzdeki yıllarda, kültür turistlerinin sayısının artması açısından çok önemlidir.
16. Kültür turizmi endüstrisinin sürdürülebilirlik hedefine ulaşabilmesinin ve etkinlikleri tanıtılabilmesinin kilit noktası, koruma ile kültürel faaliyetleri geliştirme arasındaki dengeyi sağlamaktır. Arz ve talep dinamiklerinin yarattığı hareket, yerel bir ilgi odağını, çevresel sorunlardan veya ziyaretçi sayısının fazlalığından dolayı tehlikeye düşüren bir durum yaratabilir. Bu durumda bazı mekanların daha fazla turist cezbetmesi, diğerlerinin ise ziyaretçi fazlalığına karşı korunması için tedbir almak gerekebilir.
17. Karadeniz ülkeleri kültürel ve tarihi miras açısından zengin kaynaklara sahip olmalarına rağmen, bu kaynaklar turizm sektörü tarafından yeterince tanınmamakta ve değerlendirilmemektedir. Genellikle uygulanan tutum, talebe yönelik olmaktan ziyade, arz merkezlidir. Kültür turizmi bir dizi ulusal kalkınma plan ve stratejilerde ancak kısaca yer almaktadır.
18. Avrupa bölgesinde kaybolan veya ciddi oranda zayıflayan geleneklerin, Karadeniz ülkelerinde hala korunmakta olduğu görülmektedir. Karadeniz ülkelerinin çoğu, geleneklerini ve kültürel gelişimlerini etkileyen ortak bir tarihi geçmişe sahiptir. Bu ülkeler arasındaki benzerliklerin belirgin olmasına rağmen, her ülke kendine has olan özelliklerini kaybetmemiştir. Hristiyan, Hristiyanlık öncesi ve Müslüman geleneklerin binlerce yıldan beri paylaşımı, Balkanlar ve Karadeniz bölgelerine özgü ortak karakterli bir benzeşim oluşturmuştur.
19. Bir çok kişinin devam ettirdiği Hristiyanlık ve İslam öncesine uzanan geleneksel törenlerin yanı sıra, Paskalya, Noel, Ramazan, dini bayramlar ve azizlerin günleri kutlamaları, kültürel ifade ve gelenekleri zenginleştirmektedir. Halk türküleri, danslar ve yıl içinde düzenlenen şöenler, bir bölgeden diğerine farklılık oluştururken, bir yandan kültürel mirası devam ettirmekte, diğer yandan özel kültürel ve sosyal gelişmelerle

uyumlu bir çeşitlilik arz etmektedir. Sanat, Karadeniz ülkelerinin tüm kentsel ve kırsal bölgelerinde belirgin bir kimliğe sahiptir. Kentlerde yaşayanların çok kültürlülüğü yansımalarına karşın, kırsal bölgeler, geleneklerinin ve yaşam tarzının özgünlüğünü daha iyi koruyabilmiştir. Bu sebepten dolayı, Karadeniz bölgesindeki kırsal alanlarda ve köylerde düzenlenen etkinliklerin kent merkezlerinden ve yurtdışından gelen ziyaretçilere açık olabilmesi için, bu uzak bölgelerin gerekli altyapıya kavuşturulması gereklidir.

20. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin "Ulusal Mirasın Korunması Projesi" çerçevesinde "Şirvanşahların Sarayı", "Şeki-Han Sarayı" "Molina Hatun" ve "Garabaglar" türbelerinin restorasyon ve koruma çalışmaları Dünya Bankası tarafından gerçekleştirilmiş ve bu anıtların kültür turizmine açılması için bölgesel kalkınma planları hazırlanmıştır. Yabancı yatırımların, uluslararası ve bölgesel işbirliği çerçevesinde, kültür mirasının restorasyonuna yönlendirilmesi, turizmin gelişmesine önemli oranda destek verebilir.
21. Bakanlar Konseyi'nin 489 sayılı ve 18 Aralık 2001 tarihli "Kırım'da 2005 yılında kültürel ve etnografik turizmi geliştirme tedbirleri" Kararı çerçevesinde, 2000-2004 yılları arasında Kırım Özerk Cumhuriyeti'nde 9 kültürel-etnografik merkez açılmıştır. Bunlardan yedisi "Kapsihor-Ay Serez" (Morskoe Köyü), "Derekoy" (Yalta), "Kermenchik-Akmechet" (Simferopol), "Dzheviz" (Zarechnoe Köyü/Simferopol bölgesi), "Tashkhan" (Belogorsk), "Suren" (Tankovoye Köyü /Bachchisariy bölgesi), "Yash dag" (Evpatoria) Kırım-Tatar merkezleridir. Bunların içinde bir Alman "Kronental" (Kolchugino Köyü /Simferopol bölgesi) ve bir Yunan "Karachol" (Chernopolye Köyü /Belogorod bölgesi) merkezi vardır. Bu merkezler, Kırım Özerk Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Kırım Özerk Cumhuriyeti Milletler ve Sınır dışı edilmiş Vatandaşlar İşleri Komisyonu ve Kırım Ulusal Azınlıklar temsilcilerinin desteğiyle kurulmuştur.
22. Ermenistan Ulusal Turizm Bakanlığı'nın Raporuna göre, son yıllarda gerçekleşen otel inşaatları, restoran sektörünün gelişmesi, turistik hediyelik eşya satışlarındaki artışlar, taşımacılık sistemindeki gelişmeler ve ara hizmetler arzının artışı, mevcut taleplere cevap vermeğe yardımcı olmuştur. Mevcut altyapıda gelişmeler kaydedilmektedir. Kültürel etkinlikler, konserler, festivaller ve şenlikler sıklıkla gerçekleştirilmektedir. 2002-2003 yıllarında, "Linsy" Vakfı'nın desteğiyle onarılmış kültür objelerinin ve müzelerin ziyaretçilere açılması, Ermenistan'da kültür turizminin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Ülkede gerçekleştirilen yol inşaatları da turizm altyapısının geliştirilmesi açısından çok önemlidir. Stratejik öneme sahip olan Selim ve Dilijan geçitlerindeki yolların onarılması, Ermenistan'ın "İpek Yolu" programındaki konumunu değiştirecek ve Ermenistan Cumhuriyeti'nin köylerinde turizm yatırımlarına duyulan ilgiyi arttıracaktır. Yolların rehabilitasyonu Ermenistan'da yeni gezi güzergahlarının oluşturulmasına yol açacak ve yerel topluluklarda ekonominin diğer dallarının da gelişmesine destek verecektir.
23. Turizm potansiyeline, tarihi ve kültürel mirasın zenginliğine ve doğanın çeşitliliğine bakıldığında başarılı şekilde geliştirilebilecek belli başlı turizm türlerinin özel amaçlı ve geleneksel olmayan turizm olduğu ortaya çıkmaktadır. **Kültürel, tarihi ve bilişsel turizm** genellikle amatörlerin veya profesyonellerin ilgi alanına girer. Bir çok KEİ

ülkesinde ümit verici niteliklere sahip olan bu turizm türü, KEİ ülkelerinin zengin tarihi ve kültürel mirasından dolayı önemli bir konuma sahiptir.

24. **Ekolojik turizm**, KEİ ülkelerindeki manzaraların çeşitliliği ve doğanın el değmemişliğinden dolayı gelişme potansiyeline sahiptir. Tarihi anıtların da doğa ve buldukları bölge ile uyum içinde olması, bu turizm türünün başarılı olması için fırsat yaratmaktadır.
25. **İnanç turizmi** de birçok ülkeyi bir araya getiren bir turizm türü olabilir. Hristiyanlığı ilk kabul ederek resmi din ilan eden Ermenistan, birçok diğer KEİ ülkesi gibi zengin bir Hristiyanlık geleneğine sahiptir. Hristiyan hacıların, 2001 yılında, Hristiyanlığın 1700'üncü yılı kutlamaları çerçevesinde dini merkezleri ziyaret etmeleri, gelişme potansiyeli yüksek olan inanç turizminin temellerini atmıştır.
26. Kendi ülkelerinin dışında, başka ülkelerde yaşayan çok sayıdaki vatandaşlar, **Etnik Turizmin** gelişmesinde önemli bir faktördür. İnsanların, atalarının doğum yerini ziyaret etmesi, tüm KEİ ülkelerine gelen turizm hareketinde belli bir yere sahip olabilir.
27. **Tarım Turizmi**, tüm dünyada gitgide gelişmekte olan turizm türleridir. Şarapçılık ve kuru yemiş üretimi mevcut kırsal turizmin gelişmesine katkıda bulunabilir. KEİ ülkelerindeki tarihi anıtların genellikle köylere yakın yerlerde bulunması ve bu bölgelerde etnografik geleneklerin korunmuş olması kırsal ve kültürel turizmin başarılı şekilde birleştirilmesini sağlamaktadır.
28. Gelişmek için olumlu koşullara sahip olan **kış sporları** da KEİ ülkelerinde başarılı olarak geliştirilebilecek bir turizm türüdür. Spor ve turizmin yakın etkileşimi ve 2004 Atina Olimpiyatları gibi büyük spor etkinlikleri, bölgenin uluslararası turizme açılmasını ve kültür alışverişi ile sosyal ve ekonomik kalkınmaya uygun koşulların oluşmasını sağlar.
29. **İş turizmi** de KEİ ülkelerine gelen ziyaretçiler arasında önemli ve ağırlıklı bir yere sahiptir. Bu turizm türünün son yıllarda belirgin oranda arttığı görülmektedir.
30. KEİ ülkelerindeki ortak bu turizm türlerinin geliştirilmesi ve genişletilmesi gerekmektedir. Uluslararası turizm sergi ve fuarları gibi geliştirilmesi gereken etkinlikler arasında Selanik "Philoxenia 2003", Uluslararası Turizm Fuarı deneyimine de değinmek gereklidir.
31. KEİ bölgesindeki kültür, tarih, mitoloji, mimari, inanç, yemek ve ortak geleneklere dayanan turizm-kültür gezileri programlarının oluşturulmasına özellikle önem verilmelidir. Bu bağlamda bilgi alış verişi, ağ kurma ve Dünya Turizm Örgütü'nün düzenlediği "İpek Yolu", Yunanistan tarafından düzenlenen "Argonotların Yolculuğu" birçok KEİ ülkesinin düzenlediği "Şarap Yolları" ve başlatılan diğer projeler gibi özel ilgi alanlarına odaklanan gezilerden elde edilen deneyimlerden de yararlanmak gereklidir.

32. Azınlıkların kültür mirası da KEİ bölgesindeki kültür turizmini geliştirme potansiyeline sahiptir. Farklı kültürlerin ve ticaret yollarının kavşağında yer alan Karadeniz ülkeleri, ortak ve farklı özelliklerinden yararlanarak en titiz taleplere bile cevap verebilecek bir kültür turizmini geliştirebilirler. Azınlıkların kültür mirasının ve çok kültürlü zengin kaynaklarının, kültür turizmini geliştirmek amacıyla ve Karadeniz bölgesinde yaşayan azınlıklarla bağlantılı ülkelerden gelecek yabancı turistleri cezbetmek için daha fazla kullanılması gereklidir.
33. Dans, müzik, şenlikler gibi somut olmayan kültür faaliyetlerinin yanı sıra yemek kültürüne de özellikle eğilmek gereklidir. Karadeniz bölgesindeki ülkelerin tümünde ihmal edilmemesi gereken bir mutfak kültürü mevcuttur. Mutfak ve yemekle bağlantılı sosyal etkinlikler de kültürel ifadenin bir bölümüdür. Yemeğin özellikle bayram ve kutlamalardaki yeri, Karadeniz ülkelerinin kültürlerinde önemli bir unsurdur. Düğün, cenaze ve veda yemekleri düzenlenmekte ve yılın belli başlı dönemlerinde insanların birlikte yemek yediği ortak şöenler yapılmaktadır. Bu kutlamalar genellikle sosyal ve kültürel ilişkileri geliştirme amacına hizmet etmektedir.
34. Karadeniz'in zengin kültürel kaynaklarını geliştirerek turizm ürünlerine dönüştürmek ve bunu özellikle üye ülke başkentlerinin ve düzenli olarak ziyaret edilen merkezlerin dışına taşıyabilmek için yatırımlar yapılmalıdır. Karadeniz ülkelerinin, kaynaklarını kültür turizminin uluslararası pazarına yönlendirmeleri ve bölgede ortaklıkları güçlendirerek mevcut kaynaklar, eğitim, pazarlama hizmetleri, uzmanlık ve donanımı paylaşmaları gereklidir. Yerel etkinliklerle ilgili kesin bilgiler, Karadeniz bölgesinin yanı sıra, komşu bölgelerde ve uluslararası boyutlarda pazarlanmalıdır. Ayrıca, mevcut mirasın, daha eğlendirici ve öğretici bir çerçevede kullanılması için katılımcı ve aktif bir deneyime dönüştürülmesi sağlanmalıdır.
35. Kültür turizminin hem ev sahibi ülkeye hem de turistlere yarar sağlayabilmesi için ilgili üye ülkelerin işbirliği yapması gereklidir. Hükümetleri ve özel sektörün çeşitli kademelerini kapsayan işbirliği, ülkelerin ve toplumların kapasitelerine göre değişebilir.
36. İşbirliğinin temelini oluşturan esas unsurlara burada değinmek gereklidir. Bunların arasında en hayati öneme sahip olanlardan biri de Karadeniz bölgesinde üye ülkeler arasındaki bilgi alış verişidir. Bunu gerçekleştirmek için, her ülkenin ihtiyaçlarını incelemek ve tartışmak amacıyla ortak konferans ve seminerler düzenlenebilir. Analizcilerin, iktisatçıların, sanatçıların, gazetecilerin, antropologların ve uzmanların büyük oranda katıldığı konferans ve seminerler, bilgi alış verişini ve profesyonellerin eğitimini sağlayarak, kültür turizmi stratejilerinin her ülkenin ihtiyaçlarına göre uyarlanmasıyla sonuçlanacaktır. Bu konferanslar, ayrıca, önceden kültür turizmini geliştirmiş ve deneyimli personele sahip ülkelerin uzman ve akademisyenlerini de cezbedecektir.
37. Üye ülkeler, ortak festivaller, çeşitli ülkelerden gelen sanatçıların katıldığı konserler, şarkı ve dans gösterileri, yemek ve içki festivalleri yoluyla kültür turizmi etkinliklerinde özel karakterlerini tanıtır ve Avrupa'nın içinden ve dışından gelecek kültür turistlerini kapsayan daha geniş kitlelere hitap edebilir. Moldova'nın düzenlediği Ulusal Şarap

Festivali, Ekim ayının ikinci Pazar günü gerçekleştirilmektedir. Bu festival bir şarap üreticisinin yeni şaraplar olgunlaştığında dostlarını ve komşularını tadım şölenine davet etmesine dayanan eski bir gelenekten esinlenerek düzenlenmektedir.

38. Kültür turizmini geliştirmeyi amaçlayan üye ülkeler arasındaki başarılı işbirliğinin önemli öğelerinden biri de kurumların ve hükümetler arası kuruluşların tutarlı politikalar oluşturması ve uygulamasıdır. Politikaların tutarlılığı özellikle birden fazla ülkeyi ilgilendiren konularda önemlidir. Bu listenin başında yer alan iklim değişimi ve çevre sorunları ulusal sınırları aşmakta ve tüm bölgeyi ilgilendirmektedir. Bu sorunlara özellikle turizmden kaynaklanan ve bölgede birden fazla ülkeyi ilgilendiren çevre sorunlarını da eklemek gerekir.
39. Çevre mevzuatının yanı sıra, yasaların ev sahibi toplum/ülkeyi kültür turistlerinin yaratacağı olası tehditlerden de koruması için bölge ülkeleri arasında tutarlılık oluşturulması gereklidir. Kültür varlıklarına ve anıtlara zarar vermeyi engelleyen, özel faaliyet ve kültürel ifadeyle ilgili dokunulmazlığı koruyan yasalar, ev sahibi ile konuklar arasında karşılıklı saygı oluşturmak için gereklidir. Karadeniz ülkelerinde kültür turizmi alanındaki işbirliğinin değişik yönlerini kapsayan bu yasal politikaların oluşturulması ve uygulanması, gelişme sürecini kolaylaştırarak kültür turizmi faaliyetleri için daha güvenli bir ortam yaratacaktır.
40. Bölgedeki ülkeler arasında işbirliğinin pratik bir boyutu, her üye ülkenin Karadeniz bölgesiyle ilgili kültür turizmi faaliyetleri konusundaki prospektüs, broşür, bilgi kitapçıkları ve belgelerin birden fazla dile tercüme edilmesidir. Bölgenin içinde ve dışında bulunan herkesin bu bilgilere ulaşabilmesi gereklidir. Halkı bilgilendirmenin bir yolu da etkinlikler hakkında yeterli ve uygun bilgilerin web sitelerinde yer almasıdır. Bu alanda faaliyet gösteren devlet kurumları ve özel şirketler, kültür turistlerini daha uzun süreler için ve farklı alternatifler sunarak ülkeye cezbetmek amacıyla ülkelerdeki etkinlikler hakkında bilgi veren web sitelerinin oluşturulması için ortak çaba gösterebilirler.
41. Tüm bu hususların yanı sıra, kültür turizmindeki kültür alışverişinin en önemli amacı, bölgedeki ülkelerin barış ve etkileşim ortamında yaşamasını sağlamaktır. İç ve dış çatışmaların yoğun olduğu bu bölgede, kültür turizminin en önemli sonuçlarından biri de kültürel ifade ve gelişme, insanların karşılıklı anlaşma, saygı, hoşgörü ve farklı kültürleri tanıma olanaklarını geliştirerek, bir araya gelmesini sağlamaktır.

III. SONUÇLAR

42. Karadeniz bölgesinde geliştirilecek kültür turizminin nitelikleri, ülkelerin ihtiyaç ve potansiyeline uygun olmalıdır. Buna bağlı olarak gerçekçi şekilde oluşturulacak ve geliştirilecek en önemli turizm türleri; tarihi, bilişsel, dini, etnik, tarımsal, ekolojik, kış sporları ve iş turizmi alanlarında gerçekleşecektir.

43. Kùltür, sosyo-ekonomik kalkınmanın doğal ve ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanlığın gelişmesinin hem kaynağı hem de sonucu olan kùltür faaliyetleri, kalkınmayla doğrudan bağlantılıdır. Özellikle büyük bir zenginlik ve çeşitliliğe sahip olan geleneksel kùltürler, Karadeniz Bölgesi'nin ekonomik, sosyal ve toplumsal kalkınmasına önemli oranda katkıda bulunabilir.
44. Kùltür faaliyetleri ve sürdürülebilir kalkınmanın yerel toplumların ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla oluşan birlikteliğı, yeni bir kavram olan kùltür turizmini doğurmuştur. Bu terim, olumlu ekonomik ve sosyal etki, kimlik oluşturma ve güçlendirme, kùltürü araç olarak kullanan insanlar arasında uyum ve anlayışı kolaylaştırma, kùltüre destek verme ve turizmini yerelden bölgesel ve uluslararası hedeflere yönlendirilme kavramlarını içermektedir. KEİ üye ülkeleri arasındaki ekonomik ve sosyal faaliyetler, ekonomiyle ilgili olarak istihdam yaratma, yabancı sermayeyi cezbetme ve yaşam kalitesini iyileştirme gibi sonuçlar doğuracaktır.